

Évközi 19. vasárnap

Bölcs 18,6-9

„Egy szívvel-lélelkel elkötelezték magukat”

Atyáink előre hírt vettek ennek az éjnek, hogy jól ismerve esküidet, amelyeknek hittek, bátorságban legyenek. Így hát néped várta az igazak megszabadulását és az ellenség vesztét. Amivel ugyanis az ellenséget sújtottad, azzal minket felmagasztaltál, amikor hívtál bennünket. Mert titokban áldoztak a dicső atyák buzgó fiai, és egy szívvel-lélelkel elkötelezték magukat az isteni törvényre, hogy a szentek egyformán osztoznak a közös javokban és a közös veszélyekben, s már előre rázendítettek az atyák énekeire.

A Salamon bölcsessége című könyv szövege a Kr. e. I. században íródott Egyiptomban görögül. Nincs héber szövege, és nem vezethető vissza Salamonra sem. A salamoni szerzőséget már Órigenész és Eusebiosz is vitatta, és sem Augustinus, sem Jeromos nem fogadta el. Több szerző művéből kialakított gyűjtemény, mindössze abban nincs egyetértés, hogy három vagy négy különböző szövegből áll e. A hellenisztikus irodalomból ismert apologetikus vagy didaktikus szónoklatok gyűjteményének tekinthető. A gyakorlati és erkölcsi irányultságú morálfilozófiához áll a legközelebb. Szerzője az Alexandriában élő város lakó zsidók hitét akarta erősíteni, akikre pogány kortársaik rossz hatással voltak. Ezzel a könyvvel szerette volna őket kivezetni a hit váltságából. A szerző ismeri a szent könyveket, és sok korábbi szent könyv szövegén elmélkedik.

A jelen szöveg is az Ószövetség fő csodájáról, a kivonulás (Kiv 11-12f) eseményéről elmélkedik a tizedik csapás kapcsán, úgy tüntetve fel az egyiptomi fogságban élő ósatyákat, úgy tünteti fel, mint akik titokban ugyan követték volna Isten törvényét, méghozzá „egy szívvel-lélelkel” (9.v.). Az elmélkedés egyrészt az egyiptomiak megalázását mutatja be, másrészt a választott nép ósatyáinak felmagasztalását írja le. Az egyiptomiak meg akarták ölni a zsidók fiúgyermekait és Isten megölte az ő elsőszülötteiket. A szöveg a pászkaünnepe megülésének leírásával folytatódik. Úgy ítéli a szerző, hogy a kivonulás eseményeinek leírása nem más, mint a teremtéstörténet megismétlése csodálatos módon. A szerző az ósatyák leírását hasonlóan mondja el, mint azt a Zsolt 113-118-ban olvashatjuk. Ugyanaz az éjszaka a megváltás

éjszakája lesz a zsidóknak, de a megpróbáltatás éjszakája az egyiptomiaknak. A kivonulás éjszakája az emberek által tervezett történelem és az Isten által tervezett történelem összeütközése lesz. Mivel ez az élmény kapcsolta össze a darabokra szakadt választott nép törzseit, ez a katasztrófa és egyben szabadulás a nép egységének a megteremtése is lett. Csak Egyiptom nem tanult a katasztrófából, a választott nép viszont tanult a szabadulásból. Megerősödött Isten hitében és vallási intézményeiben.

A kivonulás eseménye minden valószínűség szerint Kr. e. 1490 és 1436 között történt, de a rá való emlékezés folyamatos a Bibliában. A prófétai irodalomban talán a legtöbbet Ezekiel foglalkozik vele (Ez 20,13–17), de ő inkább a lázongó népre koncentrál. Deutero-Izajás pedig ezt a példát a száműzött babiloniak elé állítja példaként (Iz 40–55), hogy reményt adjon nekik a Palesztinába való visszatérésre. Ebbe a sorba illeszkedik a jelen elbeszélés, amely úgy mutatja be Izrael történetét, mint aminek az a feladata, hogy benne Isten bölcsessége nyilvánuljon meg (10–19). Ezt a szemléletet veszi át Szent Pál (1Kor 10,1–11) és a Zsidó-levél írója is. A keresztény közösség életét hasonló céllal mutatják be, benne megisméltódnak az isteni vezetést.

Nem mindegy, hogy milyen módon összegezzük egy nép vagy a saját élettörténetünket. Lehetséges, hogy azt csak katasztrófátörténetként értelmezzük. Ilyenkor csak a megpróbáltatásokra koncentrálnunk. Van, aki a saját életét csak a sikerein keresztül tudja szemlélni, és ha nem tud sikereket felmutatni, akkor összeomlik. Ahhoz a vallásosság-nak egy más szintjére kell eljutni, hogy életünkben az isteni vezetést felfedezzük. Azok, akik csak visszatekintve tudják felfedezni, már eljutottak egyfajta bölcsességre. De igazán azok tudják ezt a gondolatot hasznosan felhasználni, akik előre tekintve életükben – vagy a jelenben is – keresik az isteni vezetés és szándék jeleit. Azok képesek azonosulni ezzel a vezetéssel, és nem a katasztrófát, hanem az isteni megszabadítást látják életükben.